

Czwartek, 17 września 2020 r.

P9_TA(2020)0232

Sytuacja w Rosji, otrucie Aleksieja Nawalnego

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 17 września 2020 r. w sprawie sytuacji w Rosji i próby otrucia Aleksieja Nawalnego (2020/2777(RSP))

(2021/C 385/13)

Parlament Europejski,

- uwzględniając swoje wcześniejsze rezolucje w sprawie Rosji,
- uwzględniając Konwencję o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności,
- uwzględniając konstytucję Federacji Rosyjskiej, zwłaszcza rozdział 2, a w szczególności art. 29, który chroni wolność słowa, oraz międzynarodowe zobowiązania w zakresie praw człowieka, które Rosja podjęła jako członek Rady Europy, Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE) oraz ONZ,
- uwzględniając oświadczenie z dnia 3 września 2020 r. w sprawie próby otrucia Aleksieja Nawalnego wydane w imieniu Unii Europejskiej przez wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa,
- uwzględniając oświadczenia wiceprzewodniczącego Komisji/wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa z 24 sierpnia i 2 września 2020 r. w sprawie próby otrucia Aleksieja Nawalnego,
- uwzględniając oświadczenie wysokiej komisarz ONZ ds. praw człowieka Michelle Bachelet z dnia 8 września 2020 r., w którym wezwała do podjęcia niezależnego dochodzenia w sprawie próby otrucia Aleksieja Nawalnego,
- uwzględniając oświadczenie ministrów spraw zagranicznych grupy G7 z dnia 8 września 2020 r. w sprawie próby otrucia Aleksieja Nawalnego,
- uwzględniając Konwencję o zakazie prowadzenia badań, produkcji, składowania i użycia broni chemicznej oraz o zniszczeniu jej zapasów (tzw. konwencję o broni chemicznej), w której zakazuje się stosowania, prowadzenia badań, produkowania, składowania i przekazywania broni chemicznej,
- uwzględniając jednomyślne przyjęcie decyzji C-24/DEC.4 i C-24/DEC.5 na 24. sesji Konferencji Państw Stron Konwencji o zakazie broni chemicznej w dniu 27 listopada 2019 r., na mocy której bojowe środki paralityczno-drgawkowe z grupy nowiczków dodano do wykazu 1 w załączniku dotyczącym substancji chemicznych do konwencji, oraz uwzględniając wejście w życie tych decyzji dnia 7 czerwca 2020 r.,
- uwzględniając oświadczenie szpitala Charité – Universitätsmedizin w Berlinie z dnia 24 sierpnia 2020 r., w którym stwierdzono, że Aleksieja Nawalnego próbowano otruć środkiem paralityczno-drgawkowym,
- uwzględniając oświadczenie niemieckiego rządu federalnego z dnia 2 września 2020 r., w którym pilnie wezwano rząd rosyjski do wydania oświadczenia w sprawie incydentu i w najostrzejszych słowach potępiono ten zamach,
- uwzględniając oświadczenie dyrektora generalnego Organizacji ds. Zakazu Broni Chemicznej (OPCW) z dnia 3 września 2020 r. w sprawie zarzutów użycia broni chemicznej przeciwko Aleksiejowi Nawalnemu, w którym podkreślono, że „zgodnie z konwencją o zakazie broni chemicznej próby otrucia osób przez zastosowanie środka paralityczno-drgawkowego uznaje się za użycie broni chemicznej”,
- uwzględniając art. 5 Powszechnej deklaracji praw człowieka oraz art. 7 Międzynarodowego paktu praw obywatelskich i politycznych, których stroną jest Federacja Rosyjska i które stanowią, że nikt nie może być poddawany torturom ani okrutnemu, niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu,

Czwartek, 17 września 2020 r.

- uwzględniając Deklarację o przynależnych jednostkom, grupom i podmiotom społecznym prawie i obowiązku propagowania i ochrony powszechnie uznanych praw człowieka oraz podstawowych wolności, przyjętą przez Zgromadzenie Ogólne ONZ dnia 9 grudnia 1998 r.,
 - uwzględniając art. 132 ust. 2 i 4 Regulaminu,
- A. mając na uwadze, że Aleksiej Nawalny – czołowy rosyjski polityk opozycji, prawnik, bloger i działacz antykorupcyjny – ujawnił liczne przypadki korupcji z udziałem przedsiębiorstw i rosyjskich polityków, przewodził protestom publicznym w całej Rosji i stał się jednym z nielicznych faktycznych przywódców rosyjskiej opozycji; mając na uwadze, że już wcześniej próbowano przerwać jego działalność polityczną i publiczną zatrzymaniami, aresztowaniami i wyrokami skazującymi; mając na uwadze, że Europejski Trybunał Praw Człowieka uznał szereg tych postępowań za stanowiące nadużycie i sprzeczne z zasadą sprawiedliwego procesu; mając na uwadze, że Aleksiej Nawalny już wcześniej przeżył napaści fizyczne – w 2017 r. zaatakowano go medycznym środkiem odkażającym, w wyniku czego niemal stracił wzrok, a podczas zatrzymania w 2019 r. przypuszczalnie próbowano go otruć; mając na uwadze, że w żadnym z tych przypadków sprawcy nie zostali postawieni przed sądem;
- B. mając na uwadze, że według doniesień 20 sierpnia 2020 r. Aleksiej Nawalny zapadł w śpiączkę na pokładzie samolotu obsługującego rosyjski lot krajowy, został przewieziony do szpitala w Omsku, a od 22 sierpnia 2020 r. znajduje się – na wniosek rodziny – pod opieką medyczną w szpitalu Charité w Berlinie;
- C. mając na uwadze, że do próby zabójstwa Aleksieja Nawalnego doszło w okresie poprzedzającym wybory lokalne i regionalne w Rosji w dniu 13 września 2020 r., kiedy to on i jego zespół aktywnie uczestniczyli we wprowadzaniu strategii „inteligentnego głosowania”, aby pokonać kandydatów reżimu Putina; mając na uwadze, że jest to szczególnie niepokojący dowód świadczący o stanie demokracji, podstawowych wolności i praw człowieka w tym kraju;
- D. mając na uwadze, że tuż przed próbą otrucia Aleksiej Nawalny przebywał w Nowosybirsku i Tomsku, gdzie badał przypadki korupcji wśród lokalnych gubernatorów; mając na uwadze, że dzięki działaniom antykorupcyjnym w regionach Aleksiej Nawalny uwrażliwił lokalną społeczność na przypadki korupcji, w wyniku czego podniósł frekwencję w wyborach regionalnych i zmobilizował głosy opozycji; mając na uwadze, że Aleksiej Nawalny stworzył system 40 biur regionalnych w całym kraju, które stale kontrolują władze lokalne, lecz są również ofiarą zastraszania i prześladowania ze strony władz rosyjskich;
- E. mając na uwadze, że Aleksiej Nawalny wyraził zdecydowane poparcie dla protestujących w Chabarowsku i na Białorusi oraz dla zmian na Białorusi jako inspiracji dla narodu rosyjskiego;
- F. mając na uwadze, że zabójstwa polityczne i otrucia w Rosji są systemowymi instrumentami reżimu wymierzonymi w opozycję; mając na uwadze, że sytuację tę pogarsza dodatkowo niechęć władz do prowadzenia dokładnych dochodzeń w sprawie umotywowanych politycznie zabójstw lub prób zabójstw Anny Politkowskiej, Borysa Niemcowa, Siergieja Protazanowa, Władimira Kary-Murzy i innych; mając na uwadze, że przedstawiciele opozycji systematycznie padają ofiarą ataków słownych, kampanii dyskredytujących i dehumanizacji ze strony rządu lub mediów prorządowych;
- G. mając na uwadze, że ta niedawna próba otrucia jest najnowszym przykładem radykalnego załamania ochrony praw człowieka i poszanowania wspólnie uzgodnionych zasad demokratycznych i zasad państwa prawa w Federacji Rosyjskiej;
- H. mając na uwadze, że ciągle represje w odpowiedzi na sprzeciw społeczny nasila bezkarność policji i służb porządkowych, a także niechęć sądów do ścigania faktycznych sprawców tych przestępstw, co nie tylko nie spotyka się z sankcjami, lecz jest nawet nagradzane przez Kreml;
- I. mając na uwadze, że w opinii znanego, broniącego praw człowieka, rosyjskiego stowarzyszenia „Memoriał” w więzieniach w Federacji Rosyjskiej przebywa ponad 300 więźniów politycznych i religijnych; mając na uwadze, że UE solidaryzuje się ze wszystkimi dysydentami i narodem rosyjskim, którzy – pomimo zagrożenia dla ich wolności i życia oraz nacisków ze strony Kremla i władz rosyjskich – nadal walczą o wolność, prawa człowieka i demokrację;
- J. mając na uwadze, że zabójstwa i próby zabójstw ze względów politycznych popełniane przez rosyjskie tajne służby mają bezpośredni wpływ na bezpieczeństwo wewnętrzne UE;

Czwartek, 17 września 2020 r.

- K. mając na uwadze, że w szpitalu Charité – Universitätsmedizin w Berlinie stwierdzono, że Aleksieja Nawalnego otruto środkiem paralityczno-drgawkowym z grupy nowiczoków, które są bojowymi środkami paralityczno-drgawkowymi opracowanymi przez Związek Radziecki i Federację Rosyjską; mając na uwadze, że ustalenie to potwierdziło specjalistyczne laboratorium niemieckich służb zbrojnych i wiele laboratoriów niezależnych; mając na uwadze, że nowiczoka użyto niedawno, w marcu 2018 r., na terytorium UE w ataku na byłego rosyjskiego pracownika wywiadu Siergieja Skripala i jego córkę Julię Skripal w Salisbury (Zjednoczone Królestwo), co doprowadziło także do przypadkowej śmierci mieszkanki Amesbury Dawn Sturgess;
- L. mając na uwadze, że rosyjscy lekarze najpierw leczyli Aleksieja Nawalnego na zatrucie, później zaś stwierdzili, że w jego ciele nie ma śladów trucizny, i próbowali uniemożliwić wywiezienie go z kraju, oraz że władze rosyjskie zaprzeczają, jakoby miały cokolwiek wspólnego z tym zdarzeniem;
- M. mając na uwadze, że środek paralityczno-drgawkowy z grupy nowiczoków jest substancją opracowaną z myślą o strukturach wojskowych i tajnych służbach w Rosji i dostępną wyłącznie takim strukturom i służbom; mając na uwadze, że stosowanie takich substancji reguluje prawo rosyjskie; mając na uwadze, że środek paralityczno-drgawkowy z grupy nowiczoków jest bronią chemiczną, którą mogą opracować wyłącznie państwowe laboratoria wojskowe i której nie mogą nabywać osoby prywatne; mając na uwadze, że gdyby jednak do tego doszło, stanowiłoby to naruszenie międzynarodowych zobowiązań prawnych Rosji;
- N. mając na uwadze, że Rada wezwała władze rosyjskie, aby przeprowadziły szczegółowe dochodzenie w sprawie próby zabójstwa Aleksieja Nawalnego, zaapelowała o wspólną reakcję międzynarodową i zastrzegła sobie prawo do podjęcia odpowiednich działań, w tym przyjęcia środków ograniczających;
- O. mając na uwadze, że zgodnie z konwencją o zakazie broni chemicznej próba otrucia środkiem paralityczno-drgawkowym uznaje się za użycie broni chemicznej, a stosowanie broni chemicznej przez kogokolwiek w jakichkolwiek okolicznościach stanowi poważne naruszenie prawa międzynarodowego i międzynarodowych standardów praw człowieka; mając na uwadze, że w następstwie jednomyślnego przyjęcia dwóch wniosków w tej sprawie, w tym wniosku przedstawionego przez Federację Rosyjską, nowiczok dodano do wykazu substancji kontrolowanych w Konwencji o zakazie broni chemicznej, przez co podlega on najbardziej rygorystycznym wytycznym dotyczącym kontroli na mocy konwencji;
- P. mając na uwadze, że prawo do wolności myśli, słowa, zrzeszania się i pokojowego zgromadzania się zapisano w konstytucji Federacji Rosyjskiej;
- Q. mając na uwadze, że kontrolowane przez państwo rosyjskie kanały informacyjne próbują negować odpowiedzialność władz rosyjskich za próbę zabójstwa Aleksieja Nawalnego przez rozpowszechnianie dezinformacji i odwracanie uwagi od ciągłych naruszeń demokracji, praworządności, praw podstawowych i praw człowieka w Federacji Rosyjskiej;
- R. mając na uwadze, że po wyborach regionalnych w Rosji, które odbyły się 13 września 2020 r., złożono rekordową liczbę skarg dotyczących sfałszowania wyników; mając na uwadze, że w miastach, do których udał się Aleksiej Nawalny przed próbą otrucia (Nowosybirsk i Tomsk), jego inteligentny system głosowania okazał się skuteczny i pomógł pokonać kandydatów Putina;
- S. mając na uwadze, że Parlament Europejski oficjalnie stwierdził, że Rosji nie można już uznawać za „partnera strategicznego”, również w świetle jej antagonistycznej polityki zagranicznej, w tym interwencji wojskowych i nielegalnych okupacji w państwach trzecich;
1. zdecydowanie potępia próbę zabójstwa Aleksieja Nawalnego i wyraża głębokie zaniepokojenie powtarzającym się stosowaniem chemicznych środków paralityczno-drgawkowych wobec obywateli Rosji;
 2. przypomina, że stosowanie broni chemicznej w jakichkolwiek okolicznościach stanowi haniebną zbrodnię w świetle prawa międzynarodowego, w szczególności w świetle konwencji o zakazie broni chemicznej;
 3. podkreśla, że próba zabójstwa Aleksieja Nawalnego stanowiła część systemowego dążenia do uciszenia go i odebrania głosu innym dysydemom, a także zniechęcenie go i innych osób krytycznych wobec władzy do dalszego ujawniania przypadków poważnej korupcji rządzących oraz, ogólnie, zniechęcenie opozycji politycznej w tym kraju, zwłaszcza w celu wywarcia wpływu na lokalne i regionalne wybory uzupełniające w Rosji w dniach 11–13 września 2020 r.;

Czwartek, 17 września 2020 r.

4. uważa, że sprawa Aleksieja Nawalnego jest jednym z elementów szerzej zakrojonej polityki rosyjskiej koncentrującej się opresyjnych strategiach wewnętrznych i agresywnych działaniach na świecie, na szerzeniu niestabilności i chaosu, przywracaniu własnej sfery wpływów i dominacji oraz podważaniu międzynarodowego porządku opartego na zasadach;
5. wzywa do natychmiastowego wszczęcia dochodzenia międzynarodowego (z udziałem UE, ONZ, Rady Europy, ich sojuszników i OPCW) i podkreśla swoją determinację, by przyczynić się do wyjaśnienia sprawy w toku takiego dochodzenia; wzywa OPCW do przeprowadzenia szczegółowego dochodzenia w sprawie naruszeń międzynarodowych zobowiązań Rosji w zakresie broni chemicznej; wzywa władze rosyjskie do pełnej współpracy z OPCW w celu zapewnienia bezstronnego międzynarodowego dochodzenia oraz do pociągnięcia do odpowiedzialności osób odpowiedzialnych za zbrodnię popełnioną przeciwko Aleksiejowi Nawalnemu;
6. wzywa Radę do Spraw Zagranicznych, aby zajęła aktywne stanowisko w tej sprawie na posiedzeniu 21 września 2020 r.; żąda, aby UE jak najszybciej sporządziła wykaz dalekosiężnych środków ograniczających wobec Rosji i zaostrzyła już obowiązujące sankcje wobec tego kraju; apeluje, aby wprowadzić mechanizmy sankcji umożliwiające zajmowanie i zamrażanie europejskich aktywów osób skorumpowanych wskazanych na podstawie ustaleń Fundacji Antykorupcyjnej Aleksieja Nawalnego;
7. wzywa władze rosyjskie, aby zaprzestały nękania, zastraszania, przemocy i represji wobec swoich przeciwników politycznych i położyły kres powszechnej bezkarności, która doprowadziła już do śmierci wielu dziennikarzy, obrońców praw człowieka i polityków opozycji; podkreśla potrzebę zadbania o to, by osoby te mogły prowadzić pełnoprawną i użyteczną działalność bez jakiegokolwiek ingerencji i bez obaw o życie własne lub członków rodziny i przyjaciół;
8. wzywa UE, by stale domagała się od Rosji uchylenia lub zmiany wszystkich przepisów niezgodnych z normami międzynarodowymi, w tym bezprawnie wprowadzonych niedawno zmian do rosyjskiej konstytucji i jej ram prawnych dotyczących wyborów, a także przepisów dotyczących zagranicznych agentów i niepożądanych organizacji, w celu ułatwienia pluralizmu oraz wolnych i uczciwych wyborów oraz stworzenia równych warunków działania dla kandydatów opozycji;
9. wyraża solidarność z siłami demokratycznymi w Rosji, które z zaangażowaniem działają na rzecz otwartego i wolnego społeczeństwa, oraz poparcie dla wszystkich osób i organizacji będących celem ataków i represji;
10. podkreśla spoczywający na Federacji Rosyjskiej – jako członku Rady Bezpieczeństwa ONZ – obowiązek przestrzegania prawa międzynarodowego, właściwych umów i konwencji oraz pełnego przestrzegania podjętych przez nią zobowiązań międzynarodowych, w tym zobowiązania do współpracy z OPCW przy badaniu wszelkich przypadków naruszenia konwencji o broni chemicznej;
11. wzywa Federację Rosyjską do pilnego zajęcia się kwestiami podniesionymi przez społeczność międzynarodową oraz bezzwłocznego, pełnego i całkowitego ujawnienia OPCW programu dotyczącego nowiczków;
12. podkreśla, że Federacja Rosyjska – jako członek Rady Europy oraz OBWE – jest zobowiązana do przestrzegania podstawowych wolności, praw człowieka i praworządności zapisanych w Europejskiej konwencji praw człowieka oraz w Międzynarodowym pakcie praw obywatelskich i politycznych;
13. wzywa wiceprzewodniczącego/wysokiego przedstawiciela i Służbę Działań Zewnętrznych (ESDZ) do zapewnienia, aby po wznowieniu konsultacji między UE a Rosją dotyczących praw człowieka poruszyć sprawę wszystkich osób prześladowanych z przyczyn politycznych oraz by w każdym przypadku formalnie żądać odpowiedzi od przedstawicieli Rosji uczestniczących w tych konsultacjach; wzywa przewodniczących Rady i Komisji oraz wiceprzewodniczącego/wysokiego przedstawiciela, by nadal bacznie przyglądali się tym sprawom, poruszali te kwestie przy okazji rozmaitych spotkań z przedstawicielami Rosji oraz składali Parlamentowi sprawozdania z rozmów z władzami rosyjskimi;
14. wzywa państwa członkowskie, aby skoordynowały swoje stanowiska wobec Rosji i przemawiały jednym głosem na dwustronnych i wielostronnych forach dialogu z władzami rosyjskimi;
15. przypomina, że należy pilnie rozpocząć gruntowną i strategiczną ponowną ocenę stosunków UE z Rosją na podstawie następujących zasad:
 - a. wezwanie wiceprzewodniczącego/wysokiego przedstawiciela, aby przygotował przegląd polityki UE wobec Rosji oraz pięciu zasad UE dotyczących stosunków z Rosją oraz by opracował nową kompleksową strategię, która będzie uzależniona od dalszego rozwoju sytuacji w obszarze demokracji, praworządności i poszanowania praw człowieka przez rosyjskie przywództwo i władze;

Czwartek, 17 września 2020 r.

- b. wezwanie państw członkowskich, aby nadal izolowały Rosję na forach międzynarodowych (takich jak G7 i inne) oraz by przeprowadziły krytyczny przegląd współpracy UE z Rosją za pośrednictwem różnych platform polityki zagranicznej;
 - c. wezwanie Rady do priorytetowego zatwierdzenia wzorowanego na ustawie Magnickiego mechanizmu unijnych sankcji za naruszanie praw człowieka i wdrożenia go w niedalekiej przyszłości; mechanizm taki będzie obejmować wykaz osób oraz mógłby również obejmować sankcje sektorowe wymierzone w reżim rosyjski;
 - d. w świetle sprawy Nawalnego potwierdza swoje wcześniejsze stanowisko o konieczności wstrzymania projektu Nord Stream 2;
 - e. wzywa Radę do przyjęcia strategii UE mającej na celu wspieranie rosyjskich dysydentów, organizacji pozarządowych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego oraz niezależnych mediów/reporterów przy pełnym wykorzystaniu mechanizmów obrony praw człowieka, stwarzaniu młodym Rosjanom dodatkowych możliwości studiowania w UE i wspieraniu utworzenia rosyjskiego uniwersytetu na emigracji w jednym z państw członkowskich;
 - f. wzywa Radę do natychmiastowego rozpoczęcia przygotowań i przyjęcia strategii UE dotyczącej przyszłych stosunków z demokratyczną Rosją, w tym szerokiej oferty zachęt i warunków mających na celu wzmocnienie krajowych tendencji do wolności i demokracji;
16. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji wiceprzewodniczącemu Komisji / wysokiemu przedstawicielowi Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, Radzie, Komisji, rządowi i parlamentom państw członkowskich, Radzie Europy, Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, a także prezydentowi, rządowi i parlamentowi Federacji Rosyjskiej.
-